

POLSKIE
TOWARZYSTWO
INFORMACJI
PRZESTRZENNEJ

ROCZNIKI 2010 GEOMATYKI

**Metodyka i technologia
budowy geoserwera tematycznego
jako komponentu INSPIRE**

Tom VIII
Zeszyt 3(39)
Warszawa

Niniejszy zeszyt specjalny jest opracowaniem monograficznym dr hab. Janusza Michalaka przedstawiającym wyniki badań wykonanych przez Autora w ramach tematu „Eksperymentalny interoperacyjny system geoinformatyczny udostępniania danych dla potrzeb hydrogeologii i spełniający wymagania norm grupy ISO 19100, norm polskich i specyfikacji Open Geospatial Consortium” sfinansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Zawarty w tym opracowaniu wszechstronny przegląd dostępnych technologii budowy geoserwerów zainteresuje z pewnością specjalistów geomatyków. Zaproponowane koncepcje i konkretne rozwiązania stanowią wkład Autora do dyskusji na temat projektowania infrastruktury informacji przestrzennej w Polsce.

Jerzy Gaździcki

Dr hab. Janusz Michalak
Uniwersytet Warszawski
Wydział Geologii
J.Michalak@uw.edu.pl
<http://netgis.geo.uw.edu.pl>

Spis treści

1. Wstęp	11
2. Ogólna koncepcja architektury polskiej IIP	14
2.1. Cztery aspekty problematyki architektury polskiej części infrastruktury INSPIRE	16
2.2. Podstawy prawne wymagań architektonicznych	19
2.3. Przyjęte standardy i specyfikacje techniczne	19
2.4. Problematyka harmonizacji standardów	21
2.5. Schemat architektoniczny IIP	22
2.6. Technologiczne uwarunkowania polskiej części infrastruktury INSPIRE	23
2.7. Dwa pozornie oddzielne aspekty technologiczne – dane i usługi	24
2.8. Próba syntetycznego ujęcia relacji polskiej IIP do infrastruktury INSPIRE	25
3. Założenia technologiczne infrastruktury INSPIRE	28
3.1. Relacje dokumentów INSPIRE do normy ISO i specyfikacji OGC	28
4. Podstawowe węzły polskiej IIP	30
4.1. Model pojęciowy węzła architektury	30
4.2. Podstawowe trzy kategorie węzłów	32
4.3. Interoperacyjność w zakresie usługi wyszukiwania	34
4.4. Geoserwer jako podstawowy element węzła	36
4.5. Komponenty geoserwera	36
4.6. Komunikacja i interfejsy wewnątrz geoserwera	37
4.7. Interfejsy zewnętrzne geoserwera	38
4.8. Role konwerterów transformujących dane przestrzenne	39
5. Oprogramowanie stosowane w infrastrukturach	41
5.1. Kategorie i role systemów geoinformacyjnych	41
5.2. Otwarte oprogramowanie	43
5.3. Systemy operacyjne	45
5.4. Kluczowe systemy przetwarzania geoinformacji	47
5.5. Ogólnoinformatyczne oprogramowanie geoserwera	48
5.6. Oprogramowanie systemów klienckich	49
6. Kryteria doboru oprogramowania geoserwera	52
6.1. Heterogeniczność i rozproszenie w infrastrukturach	53
6.2. Przenośność i skalowalność oprogramowania	53
7. Specyfika geoserwera tematycznego	54
7.1. Uwarunkowania wynikające ze specyfikacji danych	56
7.2. Dziedziczne modele danych	57
7.3. Harmonizacja zobrazowania danych dziedzinowych	57
7.4. Szczegółowość i aktualność i danych dziedzinowych	58

8. Eksperymentalny geoserwer OakHills	59
8.1. Przyjęte założenia wstępne	59
8.2. Platforma sprzętowo-systemowa	60
8.3. Analiza potrzeb w zakresie oprogramowania serwerowego	61
8.4. Architektura geoserwera OakHills	62
8.5. Zewnętrzne interfejsy geoserwera	64
8.6. Interfejs WWW usługi przeglądania	64
8.7. Funkcjonalność interfejsu WWW	64
8.8. Wielojęzyczność interfejsów geoserwera	69
8.9. Obsługa wielu układów odniesienia	69
8.10. Problemy modyfikacji oprogramowania	70
9. Testowanie geoserwera	71
9.1. Zbiory danych testowych	71
9.2. Transformacja danych testowych do języka GML i w tym do modeli INSPIRE	72
9.3. Testowanie poprawności funkcji geoserwera	73
9.4. Testowanie wydajności w różnych konfiguracjach	73
10. Podsumowanie	75
Literatura	77
A. Cytowane publikacje z czasopism i książki	77
B. Specyfikacje i standardy Open Geospatial Consortium	80
C. Normy i raporty Komitetu Technicznego ISO/TC211	81
D. Przepisy wykonawcze, specyfikacje i instrukcje techniczne INSPIRE	84
E. Dokumentacje i materiały źródłowe komponentów zastosowanego oprogramowania	87
Dodatek – Przykład pliku konfiguracyjnego geoserwera OakHills	89

3. Założenia technologiczne infrastruktury INSPIRE

Podstawowym założeniem jest to, że infrastruktura INSPIRE będzie składała się z infrastruktury krajów członkowskich. W różnych krajach Unii Europejskiej budowanie infrastruktury jest na bardzo różnym etapie i na podstawie różnych rozwiązań technologicznych. Jak to jest przedstawione na rysunku 3, koncepcja ogólna i w konsekwencji rozwiązania technologiczne przyjęte w specyfikacjach stanowią pośredni wynik tego, co jest aktualnie stosowane w krajach najbardziej pod tym względem zaawansowanych, i wzbogacona o obecnie najnowsze rozwiązania technologiczne. Z powyższych względów infrastruktura europejska nie będzie w pełni technologicznie jednorodna – można przyjąć, że w zakresie rozwiązań stosowanych wewnątrz węzłów panuje pełna swoboda, a ostre wymagania określone w specyfikacjach są określone jedynie do ich interfejsów zewnętrznych, do protokołów komunikacji zewnętrznej, a także formy i treści danych przesyłanych pomiędzy węzłami i udostępnianych użytkownikom infrastruktury. Może to stworzyć sytuację, w której znaczna różnica pomiędzy rozwiązaniami technologicznymi stosowanymi wewnątrz węzłów a technologiami jakie mają być stosowane na zewnątrz, będzie przyczyną poważnych trudności w poprawnym funkcjonowaniu i w wydajności poszczególnych nietypowych węzłów.

Z tego względu racjonalnym rozwiązaniem jest przyjęcie jak najdalej idącej zgodności technologicznej pomiędzy tym co jest na zewnątrz i tym co jest wewnątrz węzła. Ta zasada dotyczy także danych, a ściślej modeli ich struktur. Ponieważ wymagania dotyczące rozwiązań technologicznych stosowanych na zewnątrz węzłów są określone w specyfikacjach INSPIRE, aby osiągnąć tę zgodność, trzeba dostosować do nich rozwiązania technologiczne przyjęte w komponentach wewnętrznych. W przypadku budowy nowych węzłów spełnienie tego wymogu jest stosunkowo proste, jednak nie jest to proste w przypadku węzłów już istniejących, a szczególnie, gdy zasady ich funkcjonowania wynikają z obowiązujących aktów prawnych. Rozwiązaniem tej trudnej sytuacji może być rozbudowanie ich tak, aby węzły były podzielone na dwie, w pewnym stopniu równoległe części – jedna, już istniejąca, spełniałaby wymagania krajowych aktów prawnych, a druga, nowa stanowiłaby składnik infrastruktury INSPIRE.

3.1. Relacje dokumentów INSPIRE do norm ISO i specyfikacji OGC

Relacje pomiędzy specyfikacjami INSPIRE a normami ISO i specyfikacjami OGC nie są w pełni klarowne. Zakłada się, że normy ISO, a także normy CEN, stanowią podstawę specyfikacji INSPIRE. Jednak nie wszystkie problemy technologiczne infrastruktury geoinformacyjnych są objęte tymi normami, a znaczna ich część ma charakter bardzo ogólny – odpowiadający charakterowi specyfikacji abstrakcyjnych OGC. Z tego względu również specyfikacje OGC są traktowane jako podstawa proponowanych założeń technologicznych. Jest to jednak robione często niekonsekwentnie i nie jest uwzględniany fakt o ścisłym wzajemnym powiązaniu obu kategorii dokumentów standaryzacyjnych. Przykładem jest przyjęty przez ISO język GML, który w wielu przypadkach oparty jest na rozwiązaniach OGC, dla których nie ma lub jeszcze nie ma odpowiadających im norm ISO.

Wybiórcze stosowanie w INSPIRE specyfikacji OGC prowadzi do wielu niekonsekwencji, co może stworzyć w przyszłości kłopoty implementacyjne. Tym razem przykładem jest opisany w rozdziałach 2.4. i 8.8. problem wielojęzyczności. Przyjęcie w tym przypadku innych rozwiązań niż specyfikacje OGC stworzy sytuację, w której powszechnie stosowane i oparte na standardach oprogramowanie dla infrastruktury, nie będzie mogło być zastosowane w infrastrukturze INSPIRE i w konsekwencji konieczność opracowywania oprogramowania dedykowanego tylko dla INSPIRE znacznie podniesie koszty budowania jej węzłów.

Innym przykładem przyjmowania w INSPIRE nieprzemyślanych koncepcji technologicznych jest propozycja przyjęcia do transformacji danych, w ramach usługi przekształcania wykorzystującej WPS, technologii opartej na RIF (*Rule Interchange Format*), w zamian za powszechnie stosowaną do tego celu technologię XSLT (*Extensible Stylesheet Language Transformations*), także do informacji geoprzestrzennej. RIF jest bardzo interesującym projektem prowadzonym obecnie przez W3C (*World Wide Web Consortium*) w ramach grupy projektów dotyczących koncepcji *Semantic Web*, pozwalającej programom i systemom na przetwarzanie informacji zapisanej w XML w sposób odpowiedni do ich znaczenia. Jednak RIF nie jest obecnie dostatecznie dojrzałą technologią, aby stanowić podstawę do operacyjnego realizowania usługi transformacji danych z innych modeli do schematów INSPIRE. Świadczy o tym bardzo mała liczba aplikacji (narzędzi programistycznych), które w dodatku są dopiero we wstępnej fazie eksperymentalnej. Pewnie w przyszłości RIF będzie mógł być użyte do zastosowań w pełni operacyjnych, jednak XSLT powinno być obecnie i w niedalekiej przyszłości rozwiązaniem pierwszoplanowym.